

Efektīvas un labas pārvaldības nodrošināšanas un birokrātijas mērķtiecīgas samazināšanas plāns

Normatīvais pamats:

Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10. panta piektā daļa nosaka pašvaldības pienākumu savā darbībā ievērot labas pārvaldības principu. Tas ietver atklātību pret privātpersonu un sabiedrību, datu aizsardzību, taisnīgu procedūru īstenošanu saprātīgā laikā un citus noteikumus, kuru mērķis ir panākt, lai pārvalde ievērotu privātpersonas tiesības un tiesiskās intereses.

Rīga visu Latvijas pašvaldību vidū ir ieguvusi nemainīgu “slavu” – tā ir lēnākā un birokrātiskākā pašvaldība, kas regulāri ar savu darbību signalizē Rīgas iedzīvotājiem un Rīgā strādājošiem uzņēmējiem, ka tai ir vienaldzīgas viņu intereses un vajadzības. Katrs iedzīvotājs, kurš ir Rīgā vēlējis saskaņot vienkāršus būvdarbus (iestiklot verandu, uzbūvēt saimniecības ēku vai garāžu u. tml.), ar negatīvām emocijām atceras birokrātiskās procedūras. Katrs uzņēmējs, kurš ir Rīgā vēlējis saskaņot uzņēmējdarbībai nepieciešamas atļaujas (saskaņot izkārtņi, āra kafejnīcu u. tml.), jūtas līdzīgi. Rīga aizvien apaug ar jauniem un jauniem noteikumiem, kas padara dzīvi un saimniecisko darbību Rīgas teritorijā aizvien sarežģītāku un nepievilcīgāku.

Turklāt Rīgas pilsētas pārvalde ir izveidota vecmodīgi un resoriski, kur katrs departaments un iestāde dzīvo pats savu dzīvi un nereti strādā pretēji viens otram. Bezgalīgie saskaņošanas procesi, kur privātpersona tiek ievilkta dažādās prasībās, ko izvirza Rīgas iestādes un pašvaldības īpašumā un kontrolē esoši uzņēmumi, ir labs piemērs resoriskajam pārvaldības stilam. Tā nav tikai ārēja izpausme, tā ir dziļi birokrātiska kultūra, kur katra iestāde un pat iestādes struktūrvienība uztver sevi nošķirti viena no otras un tiecas veidot noteikumus, ko izvirza rīdziniekiem, tā, it kā citu iestāžu prasības nepastāvētu. Rīgas domes politiskā un administratīvā vadība nostiprina šo resorismu, nevis vienoti pārvaldot pilsētu, bet ļaujot resoriem pašiem veidot pārvaldības politiku un tikai sekojot Rīgas ierēdņu idejām. Rīgas domes nesamērīgi lielais pašvaldības deputātu skaits tikai stimulē šo pieeju.

Formāli Rīga ir ieviesusi OECD prasībām atbilstošu kapitālsabiedrību pārvaldības politiku, bet praksē uzņēmumiem nav skaidru uzdevumu un nav skaidrs, kādus kvalitātes kritērijus to pārvaldībai ir izvirzījusi pašvaldība un kādi ir tie t.s. nefinanšu mērķi (proti, nav iespējams pateikt, vai to darbība sniedz kādu labumu pašvaldībai un tās iedzīvotājiem).

Rīgas pārvaldība pārdzīvoja laiku, kad to regulāri un bieži skāra korupcijas skandāli. Tomēr koruptīvas darbības joprojām ietekmē Rīgas pašvaldības darbu un labo slavu arī periodā pēc Ušakova domes atlaišanas. Turklāt nav pieļaujams, ka ar vārdiem par korupcijas risku novēršanu tiek aizslēpta pārmēru birokrātiskas pārvaldes ieviešana.

Rīga digitālās pārvaldes jomā ir ievērojami iepalikusi. Atsevišķi interesanti digitalizācijas projekti mijas ar vecmodīgiem digitāliem pakalpojumiem. Rīgas pārvalde nav izmantojusi automatizācijas sniegtās priekšrocības un nav gatava mākslīgā intelekta sniegtajām nākotnes pārvaldības iespējām.

Rīgai ir vajadzīgs radikālas pārmaiņas, lai ieviestu efektīvu, labu pārvaldi. Sākuma posmā būs nepieciešama īpaši aktīva politiskās vadības rīcība, lai salauztu pārmērīgi birokrātisko, resorisko pārvaldības kultūru un pārveidotu Rīgas pārvaldi par efektīvu, godprātīgu un pilsētnieku vajadzībām kalpojošu mehānismu. Rīga būs brīva no korupcijas, birokrātijas un izšķērdības!

Plāns:

Rīgas birokrātisma pamats ir vāja politiska vadība, kas nekad nav izvirzījusi administratīvām iestādēm uzdevumu nopietni samazināt un atteikties no administratīvajām prasībām. Vāja politiskā vadība arī ir atļāvusi izaugt resorismam un vājai pārvaldībai. Izlēmīga vadība nodrošinās birokrātisko procedūru atcelšanu un izbeigs resorismu, ieviešot efektīvu iestāžu sadarbības modeli. Rīdzinieku un Rīgā strādājošo uzņēmumu izaugsmes vajadzības būs Rīgas publiskās pārvaldes prioritāte. Rīgas pašvaldība būs digitālo pārmaiņu pionieris, automatizējot pārvaldi un padarot to daudz vienkāršāku visiem Rīgas iedzīvotājiem.

1. Birokrātisko procedūru atcelšana un birokrātiskā sloga samazināšana

1. Ir aplami iedomāties, ka birokrātiju var samazināt, prasot, lai birokrāti paši nāktu ar dažādu noteikumu atcelšanas vai samazināšanas ierosinājumu. Birokrātiju var samazināt tikai tad, ja politiskā vadība pati ierosina un apstiprina birokrātisko prasību atcelšanu vai samazināšanu. Jaunievēlētais Rīgas mērs prioritārā kārtā katrā Rīgas domes sasaukuma pirmā gada domes sēdē nāks ar savu priekšlikumu vismaz vienas birokrātiskas prasības atcelšanai un vismaz viena birokrātiskās saskaņošanas termiņa samazināšanu.
2. Jaunās pieejas prioritāte pirmajam gadam būs visas procedūras, kas apgrūtina jaunas, apjomīgas privātas investīcijas Rīgas pilsētā. Otrajā un turpmākajos gados šai darbā palīdzēs veiktie priekšdarbi Rīgas pašvaldības procesu digitalizācijai un automatizācijai.
3. Taču būtiskākais darbs būs atteikšanās no tādām procedūrām, kas vispār nav nepieciešamas. Tas ilgtermiņā samazinās birokrātisko slogu visvairāk un ir visefektīvākais līdzeklis arī administratīvo darbinieku skaita samazināšanai. Piemēram, pārskatot Rīgas pašvaldības komisiju darbu, atteikties no deputātu iesaistes administratīvu lēmumu pieņemšanā.

2. Resorisma izbeigšana Rīgas pārvaldē

1. Rīgas domē tiks ieviests vispārējs princips, ka tā ir nevis privātpersonas atbildība saņemt visu nepieciešamo valsts un pašvaldības iestāžu saskaņojumu, bet, pirmkārt, jebkurš saskaņojums

citas iestādes izdotam lēmumam būs īpaši jāpamato, un, otrkārt, pati iestāde iegūs nepieciešamos saskaņojumus.

2. Rīgas pilsētas iestādēm un uzņēmumiem tiks noteikts pienākums visus saskaņojumus izdot nedēļas laikā. Par šī termiņa kavējumu iestādes vadītājs personiski atbildēs Rīgas mēra priekšā.
3. Rīgas administratīvā struktūra tiks mainīta, pakāpeniski izbeidzot kultūru, ka iestādes uzlūko viena otras pārvaldītus procesus kā ar savu darbu nesaistītus. Sadarbības nenodrošināšanu un birokrātiskas atrunas par ilgu nepieciešamu saskaņošanu uzskatīs par pierādījumu iestādes vadītāja nespējai pildīt savus amata pienākumus.
4. Tiks mainīta Rīgas domes komiteju struktūra tā, lai veicinātu starpdepartamentu un starpiestāžu uzraudzību no politisko amatpersonu puses. Rīgas mēra vietnieku atbildība būs visus departamentus skaroši attīstības jautājumi un tiem būs pilnvaras un atbildība nodrošināt izaugsmi attiecīgajos jautājumos. Rīgas dome rosinās samazināt deputātu skaitu Rīgas domē, lai rādītu priekšzīmi administratīvo izmaksu samazināšanā.

3. Korupcijas novēršana

1. Korupcijas novēršanas process Rīgas domē ir izveidots par vēl vienu birokrātisku procedūru – iestādēm prasa plānus, par tiem regulāri atskaitās, bet pamata iemesls korupcijai – pārspīlēts birokrātisms, kas rada motivāciju meklēt iespēju apiet birokrātiskās prasības – netiek risināts. Izlēmīga, politiskās vadības veikta birokrātijas apkarošana samazinās korupcijas iemeslus.
2. Esošais domes sastāvs Ušakova laikā uzplaukušo korumpēto iepirkumu sistēmu centās risināt ar iepirkumu centralizāciju, kuras rezultātā iepirkumu veikšana ir kļuvusi ļoti lēna un dome netiek galā ar funkciju izpildi. Lēnas iepirkumu sistēmas vietā vajag ātru un efektīvu lēmumu pieņemšanu, kur individuāli noteiktus, apstrīdamus kvalifikācijas kritērijus aizstāj regulāra, publiska, augsti caurskatāma kvalifikācijas pārbaudes sistēma un ātra iepirkumu sistēma ar kvalificētiem pretendentiem. Maksimāli plaši jālieto elektroniskā iepirkumu sistēma.
3. Administratīvās iestādēs jāvalda nulles korupcijas kultūrai, kur atklāta un aktīva komunikācija ar uzraugāmajiem uzņēmumiem un personām iet roku rokā ar augstu godaprātu un uzticēšanos.

4. Digitālā pārvalde Rīgā

1. Rīgas pilsētas pārvaldei no atpalcēja digitālajos pakalpojumos ir jāklūst par īstu Baltijas reģiona līderi digitalizācijā. Izpilddirektora vadībā ir jāveic visu procesu gudra digitalizācija – atsakoties no nevajadzīgiem procesiem un visos gadījumos kā prioritāru

izvirzot automatizāciju. Proti, iestādes noformulē precīzus lēmuma pieņemšanas kritērijus un paredz automātisku lēmumu pieņemšanu, pēc iespējas pat bez iesnieguma.

2. Visi Rīgas reģistri, kas vēl nav digitāli, ir jādigitalizē. Visiem pakalpojumiem iedzīvotājiem ir jābūt pieejamiem e-pakalpojumu veidā.
3. Rīgas pašvaldībai ir jābūt savai mākslīgā intelekta ieviešanas stratēģijai, kuras pamatuzdevumam jābūt administratīvā sloga samazināšanai.
4. Rīgas pašvaldībā mērķtiecīgi jāizglīto pašvaldības darbinieki digitālās tehnoloģijās un jāprasa no ikviena tādas lietot iespējami plaši.
5. Rīgas pašvaldībai digitālās prasmēs jāizglīto arī iedzīvotāji, īpaši tie, kuri ir digitālās plaissas otrajā pusē. Mērķtiecīga sadarbība ar privāto sektoru un nevaldības organizācijām (īpaši tām, kas strādā ar sociālo, izglītības un jaunatnes jomām) var nodrošināt efektīvu šīs pieejas efektu, padarot Rīgu par digitālu lielpilsētu.